

Stanko Vraz-ova številka.

Uredništvo:

Schillerjeva cesta štev. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri popoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI

DNEVNIK

Upravištvo:

Schillerjeva cesta štev. 3.

Naročnina znaša za avstro-ogerske dežele:

celoletno . . . K 25—

polletno . . . K 12:50

četrtletno . . . K 6:20

mesečno . . . K 2:10

Za Nemčijo: celoletno . . . K 28—

za vse druge dežele i. Ameriko K 30—

Naročnina se pošilja vnaprej.

Za oglase (Inserate) se plačuje od četrstopenjske pete vrste po 12 h. za večkratni natis primeren popust.

Posamezna štev. stane 10 h.

Št. 145.

Telefonska številka 65.

Celje, v četrtek, 30. junija 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Stanko Vraz v celjskem okrožju.

Dr. Fr. Ilešič.

Vraz je bil iz Cerovca doma, tam pri Ljutomeru. Živel in pesnil je v Zagrebu. To, vsaj to ve vsak izobraženi Slovenec.

Letos, ob Stankovi stoletnici (r. 30. jun. 1810) pa moramo čuti o njem več. Zlasti naj zve Slovenski Štajer, da Vraz ni poznal le svojega domačega, mariborskega okrožja, ampak je tudi opetovano bival v celjskem »kotaru«.

Kar je bil Vrazu za mariborski okraj dr. Muršec, svečenik, to mu je bil za celjski okraj dr. Kočev var v Podčetrtku, zdravnik.

Dr. Kočev var je bil že leta 1836 naročnik Gajevih »Novin«; dajal jih je v Podčetrtku v gostilno, češ, naj vidijo ljudje, da se tudi v našem »ilirskem« jeziku da čitati kaj vrednega. Vraz je bil takrat še študent v Gradcu; njegov graški ilirski dijaški krog je videl v njem svojega »proroka u celjskem okrožju«, ki je že »mного farmeštrov in kaplanov obrnil na vero slovensko«.

S Kočev varjem je v 40. letih postal Podčetrtek narodno-kulturno slovensko središče celjskega okraja. V Podčetrtku je imel Vraz razpečavališče svojih knjig.

Seveda, dokler je bil Vraz študent v Gradcu, do 1838, ga pota niso vodila v celjski okraj. A ko se je preselil v Zagreb (1838), mu je bil Podčetrtek blizu in res ga že l. 1838 najdemo v Podčetrtku.

Ob tej priliki si je od Kočev varjeve »Jerčke«, najbrž dekle, zabeležil neko narodno pesem. V pustu sledečega leta je vabil Kočev varja na »domorodni ples« v Zagreb, češ, tam se mu bode srce razigralo, zakaj vse bo narodno, oprava, napisi, igre, plesi (kolo), pesmi itd.; sigurno se je nadejal, da pride na ples tudi neki Galuf.

Podčetrtek je moral Vrazu postati tem milejši, ker je imel tam poleg pobratima Kočev varja tudi sorodno mu obitelj, Herzoga, oskrbnika grof Attemsove graščine.

To mu je posebno dobro došlo, ko je obolel.

V pustu 1840 je Vraza ostavila Hygieia (zdravje); odslej je bolehal in večkrat (7 tednov) ležal bolan za mrzlico. Tedaj je prejel poziv od »strica« Herzoga, naj bi prišel v Podčetrtek na izprembo z raka. »Daljni sorodniki so vedno boljši nego bližnji«, je dejal Vraz ter se odzval vabilu svojega strica. Sprejeli so ga ta-le in njegovi otroci prijazno; to mu je dobro delo; za razvedrilo duha pa je skrbel še prav posebno »glasoviti mladi zdravnik in ognjevit slovanski patrijot« dr. Kočev var. Kraj je Vrazu ugaljal. »Podčetrtek leži na južnem pobočju spodnještajerske Švice«, je pisal Prešernu, »ima precej zdrav zrak in lepe razglede«. V dragi mu družbi strica in dr. Kočev varja je v prvi polovici septembra že toliko ozdravel, da je mogel misliti na pot na Dolenjsko k Smoletu na grad Prežek v Gorjancih.

Takrat mu je šlo za 2. zvezek slovenskih narodnih pesmi. (Prvega je izdal l. 1839.) Da bi bila zbirka tem popolnejša, je l. 1841. krenil na svoje znanstveno potovanje preko vse slovenske zemlje. Prvega aprila je ostavil Zagreb, šel preko Novega mesta v Ljubljano, preko Kranja in Ziljske doline Režijo, potem pa čez Koroško v Maribor in skozi Slov. Bistrico v Podčetrtek, kamor je došel začetkom julija. V Slov. Bistrici se »pod suncem dobro kuha«. (Bival je tam pač v gostilni »zur Sonne«.) V Podčetrtku je s »svojim« Kočev varjem marljivo čital ilirski. »Jaz ga hočem oženiti. A on pravi, da se ne bo ženil, ker ima dosti spomina na prvo ženo.« Zastranil pa je takrat z njim za hip v Samobor in Rogaško Slatino, kjer se je sestal z nekim Zengevalom.

Potoval je Vraz v rdeče podšiti surki, nosil je dolgo brado in imel je Vukove narodne pesmi s seboj. To je zbudilo pozornost vlade, tako da je n. pr. celjski okrožni glavar dobil tajno povelje, paziti »auf ein gewisses Individuum, Stanko Vraz genannt, das sich da herumtreibt, um Anhänger des aufstrebenden Illyrismus zu werben«. Res je moral v Gradec na zaslišbo — »Na me ne pazi samo Štajer nego cela Gornja Ilirija, da, celo ves v državni razdelitvi znani Innerösterreich«, zatrjuje Vraz posestrimi Dragojili.

V začetku avgusta 1842 je bival Vraz zopet v Podčetrtku. »Došel sem na dva tedna, da bi nabral ka pesmic za 2. del »Narodnih pesmi«, ki jih hočem izdati sledeče zime. Našel sem hvala Bogu v vseh naših gornjih pokrajinah ljudi, katerim sem dokazal, kaj je to, narodna pesem, a za te strani (celj. okraj)

mi ni bilo mogoče najti ljubiteljev čiste narodne poezije... Zato sem primoran, da nabiram sam, a to me stane mnogo truda in znoja, ker tu med narodom nisem tako znan kakor znan v rodnem svojem kraju (mariborskem okraju). Tu še je ta nevolja, da so duhovniki, ki so večinoma strašni bogomoli, ozloglasili pravo narodno poezijo, jo prokleli kot izrod pekla ter na njeno mesto deli nekatere pankertske pesmi (Ahacelji!), ki se zdaj najbolj pojo. Tako mora zdaj človek, ki potuje radi pesmi, prej 50 slabih progoltniti nego naleti na pravo narodno pesem.« To je bila Slomškova opozicija.

Sledečega leta, 1843, pa so Stanko, Kočev var in Muršec pokrenili neko drugo idejo.

Že julija meseca 1843 je želel Vraz zvedeti, v katere toplice pojde Muršec, morda v Rogaške; tudi on bi hotel tja priti. In zares je bil Vraz že prve dni avgusta v Rogaški Slatini; odtod je nameraval za en dan v Podčetrtek k dr. Kočev varju, potem z njim nazaj v Slatino na ples; nato je hotel iznova za več dni iti v Podčetrtek, potem v Krapino, kjer se je (za 13. avg.) pripravljati »narodni teatar« (diletanti, večinoma zagrebški dijaki); nadejali so se tja tudi gostov iz Ptuja. Toda ta načrt se ni uresničil. Zakaj dne 12. avgusta je bil Vraz s Kočev varjem v Celju; ložirala sta »pri zvezdi« (zum Stern). Kočev var je moral v službenih poslih v Škale in Vraz je šel z njim — a sledečega dne sta mislila iti v Laški Trg. Muršca, ki se je takrat lečil v Dobrni, je prosil Stanko, naj bi prišel v Celje ali v Laški Trg za njim, »na sestanek, da bi se enkrat od srca razgovorila«. Muršec je prijatelja našel v Celju. Vršil se je tu razgovor o spisu vanju jugoslovanskega slovarja; k delu naj bi se pritegnili poleg Kočev varja, ki je bil očitno glavni urednik, še: Muršec, Ulaga, Drobnič, Pirš, Orožen, Wolf; delali bi po Vuku, Belostencu, Jambrešiču, Stulliju, Voltigiju in Murku. Vse to delo pa se je zavleklo tja v leto 1848, ko so mu vnanji dogodki in nov razvoj napravili konec.

Istodobno z Vrazom je l. 1843 bival v Rogatcu dr. Crobath, advokat ljubljanski, s svojo hčerjo Lujzo, pozneje Pesjakovo. Vraz je v Lujzi zbudil pesniško iskro.

Tudi slednjega leta (1844) je bil Vraz v Podčetrtku, in sicer že okoli 1. aprila in je ostal tam do konca meseca. Odpočiti se je hotel od »buke in vike, od razkošja bridkega in sladkega, ki ga mora človek prenašati v Zagrebu«. Pust onega leta je bil namreč v Zagrebu kaj živ; »krasnega sveta je bilo na našem domorodnem plesišču vedno polno«. Niti v postu ni izumrlo javno družabno življenje. Ves ta čas, do cvetne nedelje so se vsak teden po dvakrat sestajali s krasnim svetom v »Mestni Streljarni«, kjer se je pelo in deklamiralo. V Podčetrtku je hotel sedaj v miru delati in pripravljati svoja dela za tisk. Toda tudi v hiši njegovega strica je bilo takrat vse živo in celo prav nemirno. Došel je bil njegov »stričič« z Dunaja ter s seboj privedel svojega prijatelja, Vehovarja, rojenega Slovenca, »ki drva (drevje) nosi v šumo«, t. j. dela nemške stihe... Ti ljudje, rekel bi, rojeni Dunajčani, so se ves dan in do polnoči vrтели okoli mene in mi mučili ušesa s svojimi švabskim veseljačinami...« Odšli so šele 15. aprila. — Vraz se je čutil zopet svobodnega. »Stric moj je vrlo pošten in pameten človek, ki se srčno raduje vsakega napredka in ognjevitosti kakor mladenič s svojim zdravim duhom zasleduje razvoj naše narodnosti. Zato so mi njegovi razgovori prava duševna hrana.«

L. 1844 je Muršec Vraza pričakoval zopet v Celju, a Vraz si je želel, da bi Šafarik prišel v Rog. Slatino. »Mi (Štaj. Slovenci) ga hočemo v Rogatcu po staroslovensko dočakati in počastiti, dokler bode njemu drago, ter ga ne bo tu stalo nič, ni pare ni dinara«.

L. 1845—1847 je tesna zveza med prijateljema očitno malo popustila. L. 1845 je bil Vraz v Pragi. Sredi julija l. 1846 je pač nameraval Vraz zopet v Podčetrtek in je že težko čakal časa, ko bi se z njim sestal in razgovarjal o stvarih, ki se tičejo »nas in naše stvari od dobe, odkar se nisva videla«. Ali se mu je želja izpolnila ali ne, ne vem.

Nastopi l. 1848. Slovanski shod je sklican v Prago. Štajerski Slovenci pošljejo Vraza tja kot svojega zastopnika. Dr. Kočev var je pozval mafa meseca rodoljube celjskega okraja, naj nabirajo med seboj za podporu Vrazu — delegatu. Celjski kaplan Orožen je med duhovščino nabral 35 gld. in jih poslal Muršcu v Gradec, da bi jih izročil Vrazu, ko bo potoval skozi Gradec v Prago. Očitno je Kočev var izdal oni poziv iz lastne inicijative, zakaj Orožen piše:

»Ako bi pa Vraz ne potreboval denarja, naj se svo-ta izroči graški »Sloveniji«.

Ko je bil praški shod siloma razbit in je Jelačić otvoril hrvatski sabor, je Vraz svojega Kočev varja videl v Zagrebu, kamor je prišel izjaviti solidarnost Slovencev s Hrvati.*

V Zagrebu je postajalo vedno nemirneje. Jelačić se je pripravljal za vojno. Dne 11. sept. je pri Varaždinu prekorajčil Dravo.

V tem času vojnih nemirov je Stanko zopet krenil na zapad v »idilo slovensko«.

Nekako do 23. septembra je bil 1848 v Podčetrtku. Jelačić se je obrnil od svoje prvotne smeri proti Dunaju, ko je v tem mestu početkom oktobra izbruhnila nemško-madžarska revolucija. Agitatorji so takrat obdelovali tudi slovenske pokrajine, naj bi poslane puntovnikom pomoč — zoper Jelačića. Tedaj pa se je oktobra meseca napotil Vraz zopet na Kranjsko in Štajersko, da bi razvidel te pokrajine in se po možnosti za oktoberske dunajske bune tudi ustno porazgovoril s slovenskimi rodoljubi, kaj in kako je treba. Bil je v Ljubljani in je preko Celja prišel tudi k dr. Kočev varju. Vsled prehlada pa je razbolel in tekom 2 mesecev v Podčetrtku jedva malo okrevale. Zagrebčani niti niso znali, kam je izginil.* Šele 12. januarja 1849 se je oglašil Babukiču. Nato (prve dni marca) se je lečil v Rogatcu, a zdrav ni bil, ko se je vrnil v Zagreb.

Že dve leti je trpel za glavobolom, nespanjem in kašljem; ob Novem letu 1849 se je prehladil in začel kri izkašljevati. Zdravniki mu niso pomogli; šele neki homeopat, »zemljak in rodoljub«, mu je vstavil kri in kašelj, a ostala je strašna slabost in bol na levi strani pod rebri, da ni mogel na tej strani niti ležati. O Binkošti mu je bilo še »huje in črneje«, otekla mu je slezen in bodlo in žgalo ga je tako, da ni mogel niti stati niti sedeti niti ležati, kamor li spavati. Dali so mu 15—20 pijavic, a bol ni popustila; neko mazilo je sicer malo olajšalo bolečino, ali »jaz stalno slabim in propadam na telesu, pričakujoč gotovo smrt«. Ljudje so ga obžalovali in nagovarjali, da bi šel na Dunaj po zdravniški svet, a Vrazu so bili dosti že zagrebški zdravniki; vrgel je koš vsa zdravila in svete ter se vdal svoji »modrosti«: začel je premišljevati, kako bi se otehl smrti. Domislil se je toplic in se odločil najprej za Rogaško Slatino. Tu je vsako jutro izpil 5—6 čaš in dobil je tek. Po 15 dneh je šel v Laške Toplice (Laški Trg); tu je prebil 20 dni. V Laških Toplicah je bil očitno julija meseca, (bil je takrat tam tudi dr. Alexis Vancaš s soprogo). Bolečine so minile brez sledu, glavobol nespanje in krči na levi strani. »Zopet sem hvala Bogu ves kakor prej.« Tako je bilo začetkom l. 1850, ko je zopet mislil iti v Laške Toplice. (Djela, V., 426, 423.)

Toda že pred 16. julijem 1850 je čul Muršec dvakrat, da je Stanko »Bogu bodi potoženo — nekaj mršav in bolan. Da bi se Vam ljubo zdravje skoro vrnilo!« Da bi mogel kupiti »eno stekleničico lekarije«, mu je Muršec poslal 15 gld., izkupiček iz razpečanih knjig.

In 24. maja 1851 ni bilo več Stanka Vraza med živimi. Plakal je Zagreb za mrtvecem »Narodnega doma«.

Slovensko-ilirsko misel, naše pravo duševno zdravje, je nosil Vraz v celjski okraj. Odšel je Vraz... Celje pa gleda danes za njim...

* L. 1848. je bil Vrazov »stric« Herzog v Podčetrtku stotnik narodne straže. O tem je čitati obširnejše poročilo v graškem »Heroldu« istega leta, in sicer v prvi številki (z dne 1. jul.) Dopisnik, ki je bil dne 22. junija službeno v Podčetrtku, je tega dne (na Telovo) videl pri procesiji dobro discipliniran, popolnoma adjustiran oddelek narodne straže, ki ga je presenetil po svojih evolucijah. — Godbo gosp. Avgustinčiča od Sv. Petra pod Sv. Gorami je vodil slavnoznani pianist Josip Herzog, absolviran jurist. Okrajni komisar Herzog (to je »stric« Vrazov) je bil stotnik narodne straže. Tisoče gledalcev iz Štajerske in Koroške je po pravici občudovalo gardo radi njenega mirnega držanja in impozantne vnanjosti. Okrajni komisar Herzog, ki je vrlo dobro razumel novi čas izza marca t. l. in po svojem poljudnem vedenju ustrezal zahtevam časa, je spravil enoto in slogu v družabne, za vse dobro zavzete Podčetrčane. Narodna straža je v Podčetrtku imela za stotnika Herzoga, za poročnika trgovca Fabianija, nadalje 1 višjega vodjo, 8 podvodje, 1 tamburja in 48 gardistov.

** V Podčetrtku pa ni bil novembra meseca l. 1848! Gl. »Izvestja Muz. Društva za Kr.«, 1910, 108.

*** Vraz je svojo bolezen opisal, ko je priporočal štajerske toplice vladiki črnogorskomu Njegušu (1850). — Leta 1849. je Vraz najbrž ustno v Rogatcu razpravljaj z nekim Poljakom o slovanski politiki ter je očitno zastopal politiko Jelačićevo. Ena velika in zato slovan-ka Avstrija.

Stanko Vraz.

Govor dr. Dragana Prohaske, profesorja na kr. realni gimnaziji v Zagrebu.

Omladino! U istim vašim godinama, v godina-ma mladeničkih sanja i velikih osnova zarodila se i u srcu vaših predja (prednikov), slavnih Iliraca, velika ideja o ujedinjenju jednokrvne braće Slovena-ca, Hrvata i Srba u jedan narod. Vi ste shvatili veli-činu te ideje, proslavivši minologa ljeta kolovodju Iliraca, oca hrvatskoga preporoda, Ljudevita Gaja. Proslavili ste ga najlepšom proslavom, a misao na to djelo niknula je v vašim redovima, gotovo sami ste ju izveli. Bili ste onda domorodnim svojim zano-som slični mladim Ilircima. Šta više, jedan je izme-dju vas rekao ove značajne riječi: »Svi osjećamo (ču-timo), da bi Ljudevit Gaj i opet došao k nama, k omladini hrvatskoj, da mu je iznova raditi među Hrvatima«. I vjerujte mi, ovaj iskreni poziv vaš dignuo se onamo (tja), gdje v beskrajnoj vječnosti borave sjene (sence) Gajevih drugova, besmrtni Ilir-ci Stanko Vraz, Ivan Mažuranić, Petar Preradović i mnogi drugi, jedna je sjena drugoj dojavila: »Opet nas zovu! — Doći (dojti) ćemo opet!« — Probudili so se duhovi ilirski, vraćaju se među vas. Minula im je stota godina od rođenja, a kad se vraća stoti rođendan, bezsmrtnici se iznova radjaju i silaze (gredo dol) u pohode živima, ovjenčani vijencima slave. Duh njihov tada, riješen tijela, silazi na nas.

V ovom desetljeću ustaje cijeli Olimp narodnih bogova, da iznova sidje (pride dol) na Hrvatsku in da je iznova trgne iz duševnog in narodnog mrtvila. Ne miruju stari Ilirci... Još uvijek kao da ih zovu riječi druga im Dragutina Rakovca v Vrazovu »Ko-lu«: »Ta mrtav je, koj se ne prene (dvigne) iza sna, kad naokolo grme topovi ili sijevaju munje. Što dakle ustasmo (smo vstali), to nije naša zasluga. Naša će zasluga biti, ako opet ne usnemo (zaspimo). Usnuti nećemo, ako bodedmo radili in duševno se kretali. Kretanje je život.« — Ilirci se zopet »dušev-no kreću«. A ti, hrvatska omladino, pazi na svaki njihov kret, jer k tebi su se uputili, i tvoja će biti krivnja, oko opet usnemo...

Danas silazi među nas onaj izmedju Iliraca, koji je tvojoj duši svagda (vedno) najbliži, jer je bio me-dju drugovima najveći idealista.

Godine 1833. o školskim praznicima prelazio je preko štajerskih gora putnik, djak sa gradačkog sveučilišta, i srce mu je raslo, kad je čuo kajkavske Za-gorce, gdje govore g. tovo istim jezikom, kojim se govori v rodnom kraju mladoga Slovenca. Hrlio (hi-tel) je napred, pun osnova o hrvatskom jedinstvu, jer je već u Gradcu razmišljao mladi rodoljub o udru-skih plemena. Još prije nego li upoznae Gaja, on se živanju i međusobnom upoznavanju srodnih slaven-uoš u Miklošićem slavenskim jezicima i piše Slo-venču Muršecu cirilicom na rusku navrnuto pismo. Vraz je došao Gaju ne kao učenik učitelju, nego kao drug, ravan mu po idejama i narodnoj svijesti. A bi-lo je to u doba, kad je hrvatskoj stvari bila potrebna glava, koja će unijeti (prinesti) u rodoljubni pokret nekoliko dubljih (globljih) nacionalnih misli. Trebalo je zbližiti inteligenciju s pukom (ljudstvom), gospodu s narodom. Gospodu su od naroda dijelili još srednje-vječni židovi Griča i Kaptola.* Nije bilo prelaza iz grada u nizinu pučku. Sav dolnji grad, gdje mi sada evo stojimo, ovdje u ravnici, gdje se danas dižu baš oni narodni hramovi, koji čuvaju narodne i prosvet-ne ideje: akademija, sveučilište, kazalište i moderne omladinske škole, ovdje su se širile livade i oranice, na njima je živio i radio u tupoj pokornosti prema gospodi hrvatski seljak, kmet hrvatski. Gospoda su prezirala kmeta i govor mu, našu milu hrvatsku riječ. Obrazovani Hrvati govorili so radije (raje) latinski i njemački, a protivili su se hrvatskom jeziku, bojeći se, da bi po njemu kmet zagospodavao nad gospo-darom. Trebao je netko doći, koji će razumno pro-buditi u gospode ljubav prema narodu, prema pro-stomu puku. Jer je bilo krajnje vrijeme. Već nam je prijetila opasnost, da ćemo morati priznati drugomu, tudjemu jeziku gospodstvo nad nama. Tada se je Stanko Vraz, pošavši za primjerom Vuka Karadžića, predao velikoj zadaci, da u obrazovanih probudi štovanje i ljubav prema narodu, prema njegovom u-movanju, pjevanju i življenju, jednom riječi prema duši narodnoj. U tome poslu Vraz je bio donekle o-prečan Gaju, koji je već od kraja radio kao diploma-ta, predobivajući aristokraciju i dvor za ilirsku poli-tiku. Vraz je obratio oči k puku, a Gaj k vlastodršci-ma. Iz te se protivštine rodilo i kasnije neprijatelj-stvo izmedju obje vodje narodnoga preporoda. Vraz je očekivao spas narodni od naroda. »Iz naroda za narod« bijaše (je bilo) mu geslo a Gaj je tražio (iskal) uporište u narodnosti: »Narod bez narodnosti jest ti-jelo bez kosti«. No i jedan i drugi je imao pravo, Vraz kao pjesnik, a Gaj kao političar. Vraz je to znao i u prvo je doba obožavao Gaja. »U istinu on je najveći od današnjih Hrvata«, piše prijatelju.

Vraz je više no ijedan (nego kateri) Ilirac ljubio narod i narodnu poeziju. On je sabirao narodne pjesme i proučavao ih, izpoređujući s njima pjesme drugih slavenskih naroda. Tako je nastala njegova zbirka »Narodne pesni ilirske« (god. 1839.), sabrane po štajerskoj, Kranjskoj, Koruškoj i zapadnoj strani Ugarske. Na osnovi narodnog pjesništva Vraz je za-mišljao veliku i samoniklu narodnu književnost. »Što nam je u vjerzakonskem obziru sveto pismo«, re-kao je, »to treba da su nam u narodnom estetičkom prave narodne pjesme: svete i uzvišene nad svakom kritikom«. O nje sam prvi pokazao, kakova treba da bude ovakova narodna umjetnost, pjevajući na na-

rodnu ljubavne pjesme svoje. »Djulabije«. »Moja se vila«, veli, »odgojila u bašti (vrtu) narodne poezije, budući sam imao sreću, roditi se i odrasti u jednom kraju, gdje se može bit najviše pjeva«. No vila Vra-zova i ako se rodila u narodu, ona je odrasla medju književnicima i preporoditeljima i tako ima u nje mi-sli, kojih nema u narodnoj pjesmi, ima ljubavi u nje za sav slavenski rod, a u prvom redu za Hrvate.

Ljubav prema Hrvatici Ljubici u Vraza je pre-čišćena uzvišenijom ljubavi prema Hrvatskoj. Hr-vatska je Vrazu bila prava i trajna ljubav. »Hrvatska je meni omilila kao mati, omilila kao sestra, omilila kao draga. Ne mogu nigdje mirno misliti, nego u Hr-vatskoj, nigdje mirno spavati nego u Hrvatskoj. Me-ni je Hrvatska čim dalje od očiju, tim bliže srcu. Kaži ti ovo suncu hrvatskomu, oblakom hrvatskim i sve-mu, što je hrvatsko«. I ove je osjećajne (čustvene) riječi rekao Vraz, ne pred sakupljenim mnoštvom, ne da agitira, nego ih je priopćio iskreno i povjerljivo pismom »dragoj posestrimi Dragojli«.

S Djulabijama, s pjesmama ljubavi, Vraz je užgao u mnogoj našoj majci i pramajci ljubav prema do-movini. Nije to malena zasluga. Majke su vas odgo-jile kao hrvatske sinove, koji se danas ponose, da se u domu i u školi obrazuju svojim materinskim jezikom.

Vrazova ljubav prema domovini nije, bila tek jedna strast, njegova je ljubav bila razborita, bila je kritička. Nakon ljubavnih pjesama sve više se u njemu radjala (porajala) potreba za kritikom. Vraz se prvi usudio u Hrvatskoj, da se odvrne od mnoštva, da protiv sebe izazove stranke, bez ob-zira sudeći, što je u Hrvatskoj dobro, a što je zlo. Nije se on ni u čemu stavljao, kao današnji neki književnici, onkraj dobra i zla, ne, on je zahvatio oštrom rieči (z oštro besedo) zlo, a bla-gom je uznosio dobro. Izdavao je u to ime kri-tičku smotru »Kolo«, članke za literaturu, umjet-nost i narodni život. Strani učenjaci i književnici pohvalili su taj pothvat (podjetje) i suradivali (sodelovali) su u njemu, samo rođena braća, Hr-vati, ostavljahu Vrazovo kolo. Sve više i više ostao je Vraz osamljen. Nijesu rado slušali njegove kritike.

Evo, kako se Vraz sam osjećao s knjigom: God. 1850. (v začetku absolutizma) piše svome pri-jatelju Hočevaru: »Ljndi se strašno bore za službe, zlo će proći naša književnost, jerbo svi izvršeni mladi ljudi ponamjestit će se po pisarnicama. te će vas teret (breme) književni ostati na mojim i na Kukuljevićevim leđima.« Vraz se nije jagmio (puli) za službama, tek (le) jednom je htio da uhvati mjesto, sa kojega će moći kritički da ntječe na javnost i na omladinu; stvari radi, a ne službe radi natjecao (konkuriral) se za katedru hrvatskoga jezika, ali i tu bješe loše (je bil slabe) sreće u Hrvatskoj, jerga drugi preteče, po znanju i talentu mnogo slabiji... No Vraza nije smeo (zmedel) nikakav poraz; što je više stradao, to je bio u borbi čvršći i postojaniji. Okolo je dig-nuo glavu nad »prostotom« ljudi, kako veli u svo-jim pismima, i prolazio mimo njih, gledajući tek u svoj cilj.

Pazite dobro, i vi ćete jednom htjeti, da svoje znanje i svoju jaku volju ponudite dobroj stvari, da radite (delate) za domovinu, ali i vas će osta-viti i prgoniti mnoštvo neukih i zavidnih; sumnjat će u vaše rodoljublje, nazivajući ga sebeljubljem i pomutit će vam pojam o tome, što je lijepo i dobro. Ali vi se ne dajte, ne dajte, da razdor, što su ga posijali među vama, uspije. Ostavite i dav-noga prijatelja i najdraže vaše drugove, ako rade o razdoru i uztrajajte u dobroj stvari, kojoj ste se predali. Ugledajte se u vrloga viteza Stanka Vraza, koji se do krvi borio za svoje uvjerenje. Kolike li je on žrtve doprinisio! Miih danas više i ne poznajemo. Ta već samo pisanje ilirštinom bila mu je žrtva, s kojom je izlio krv srca svo-jega; »slavensko pisanje stoji nas kaplje slaven-ske krvi, to ja dobro znam, jer ja se poslije pisanja svakoga slavenskoga pisma osjećam kao zaklan; a nijedan od naših mladih Iliraca nije vrijedan, da mu se podnese takove žrtve.« A kad pjeva o ljubavi, piše krvlju.

Čitavu noć
Slavulj pjevat mari,
Kap krvi iz kljuna
Dok mu ne udari.
Ja da svoju ljubav
Mogu izpjevati,
Ne bih žalio pojuć
Sljednju kaplju dati.

Pjesnik je ovim riječima prorekao strašnu istinu. U ranim muževnim godinama on je uhvatio bolest in pljučima, a nije prestao raditi i vojevati za svoje idejale, dok mu i zadnja kap krvi ne udari iz grudiju (prsi). Ostao je vjeran borac i vitez ljubavi domorodne do groba. Slateći svoju smrt, on je izpjevao pjesmu »Izpovijest«, u kojoj izpovijeda bezkrajnu ljubav svoju.

Ti jedino dobro! o ljubavi!
Rado mladost ja u tebi stravih,
Da još onkraj prati (spremlja) me tvoj duh.
»Duh ljubavi« prati ga zaista preko groba. Mi smo se danas eto i sabrali, da mu ljubav izkažemo. Ali pjesniku se hoće i preko groba borbe.

Do njega položte
Još i mač dno groba,
Da se mača hvatit (loviti)
Može u ono doba.

Kada duhne vjetar.
Braću misao jedna
Složi, da s' otresu
Robovanja bijedna.

Ne staviše (Niso dali) mu mača u dno groba... Ne učiniše mu ni nakon smrti volju. Ali će se volja pjesnikova ipak izvršiti! Njegov mač biti ćeš ti, omladino hrvatska. Ti ćeš u njegovu duhu zavojevati za veliku ideju ilirsku. Tko zna, možda je »duhno vjetar«, ta Ilirci se vraćaju i dolaze k tebi, stavljaju ti se na čelo, da te povedu u novi boj za svoje velike idejale. Stobano ti s njima podji, jer njihov boj ne naviješta (nashanja) uništenja ni mržnje, ono je borba ljubavi i sje-dinjenja, rat za savezništvo svih Hrvata, Srba i Slovenaca. Ta borba i ako ne će biti krvava, traži od tebe tvoje krvi, traži žrtve pregaranja (zatajevanja) i muke duševne, kao što ih je tra-žila od tvoga vodje Stanka Vraza. Padat ćeš preko zapreka, udarit će te iz zasjede, a ti staj, podigni se i napreduj, i kad u toj borbi dajesh kap svoje krvi, sjećaj se, da vojuješ u ime onoga, koji je i »slednju kap« žrtvovao. I znaj, da će se njemu tek onda današnja ova proslava svjeteti (dopasti). Svaki tvoj čin u njegovo ime bit će Vrazu nova proslava. S tom odlukom ti mn klikni: — Slava! Slava Stanku Vrazu!

Dr. Branko Drechsler: Stanko Vraz.

Ko se v teh tednih spominjamo stoletnice, roj-stva velikega Ilira Stanka Vraza, ne bo neprimerno, če ponovno opozorimo na krasno študijo dr. Drechs-lerja »Stanko Vraz«, ki sta jo letos kot jubilejno knji-go izdali Hrvatska in Slovenska Matica. Uporablja-joč vire, posebno tozadevno korespondenco, je ustvaril dobroznani pisatelj obsežno in temeljito, to-da povsod vrlo zanimivo delo, kjer v lepo zaokro-ženih poglavjih obravnava življenje in delovanje Stanka Vraza in opisuje celo ilirsko dobo. Kako da-leč se nam že zdi za nami, kako bi se najzgodnjeje-čal le še literarni historik, in vendar mora vzbujati zanimanje vseh izobražencev, da, celega naroda, saj je tudi ilirska ideja prevzemala srca vsëga naroda in kakor čarobna palica v narodnih pravljicah vždra-mila, kar je spavalo navidezno mrtvo!

Tako nam vstaja pred nami Stanko Vraz, vidi-mo ga v šolah, kjer slabo napreduje, ko mu njegove misli rojijo vse drugod, čutimo vso njegovo tragiko, ko išče jezika svojemu pesniškemu navdahnjenju, njegov domači jezik, pa tedaj se razvijajoča književ-na slovenščina, kolika razlika! Jasno nam vstaja, zakaj je bila Vrazu, prožetemu Kollarjevih idej, Slo-venija premajhna, kako da mu je postala Hrvatska obenem mati, sestra in ljubica. Nadalje nam pisatelj razlaga postanek in pomen Djulabij, ko je pesnik imel še silne težave z jezikom in izrazom, kaže nam njegovo mehko dušo, ki mu narekuje erotične pesmi, njegovo idealno razmerje k črnooki Ljubici in pose-strimi Dragojli. Posebno zanimiva je paralela med Kollarjevo Slavy dcery in Vrazovimi Djulabijami. Gledajoč z visokega stališča je imel Vraz vendar največ smisla tudi za podrobno narodno delo, kot pravi apostol narodne ideje je potoval po domovini, povsod budil in razširjal narodno zavest, razpečaval ilirske knjige in navduševal za visoke cilje ilirske. Najboljši delavec in pomočnik Gajev je postal s časom njegov tekmeč, saj je ostal vedno edino književ-nik, dočim je Gaja vleklo na politično polje. Vendar nam ostane Vraz milejši, njegov značaj simpatičnej-ši. Povsod priljubljen, saj mu je bila cela Hrvatska eden gostoljubljen dom, je imel vendar tudi svoje na-sprotnike, ki jim je bila neprijetna njegova kritika in so mu z ozirom na njegovo Kolo nadeli ime Jakob Rešetar iz Cerovca. Toda dovolj iz vsebine, omeniti je treba posebno še zadnje poglavje, kjer nam je podana izrazita karakteristika Vraza. Ne morem pa lepše končati kakor z Vrazovimi besedami: »Pre-poručajte zaboga mladeži učenje ilirštine!«

D.

Včerašnjji shodi.

V Št. Petru na Kronske gorl so slavili vče-raj svojega farnega patrona sv. Petra z veliko cerkveno slavnostjo. Zbranih je bilo na prijaznem gričku gotovo nad 2 tisoč ljudi in nič manj ko 8 duhovnikov iz sosednjih far. Zakaj bi »brez-verski liberalci« ne porabili lepe prilike za shod v prilog kmečkemu kandidatu I. Kacu? In pri-redili smo popoldne ob 2. uri kar zunaj pod lipo — notabene na cerkvenem prostoru — velik javen shod, pri katerem je bilo zbranih po splošni ce-nitvi 300—400 ljudi. Predsedoval je domači župan g. Ivan Verdnik, kateri je v prekrasnem govoru navajal zbrane kmečke volilce k politični samo-stojnosti in neodvisnosti ter priporočal kandida-turo Iv. Kaca. Izzval je velikansko navdušenje. Za njim je govoril urednik Lešničar iz Celja o gospodarskem programu Kacovem, g. dr. Koder-man iz Celja je pa v lepih besedah slavil spomin posl. Ježovnika — prvega kmečkega poslanca v tem okraju —, opominjal volilce k vstrajnosti v tem volilnem boju, ki mora ob primerni udeležbi pri volitvah zopet prinesiti zmago napredni kmečki stvari. Oglasili so se še nekateri volilci in izra-žali razne želje in potrebe svojih domačih krajev, na kar je g. Verdnik lepo uspeli shod, ki se je

* Dela gornjega Zagreba. Na Kaptolu je cerkvena oblast, na Griču politična.

vršil popolnoma mirno in stvarno, zaključil. — Po shodu je še došlo do malega gostilniškega kravala. Ker nismo naznanili shoda domačemu župniku, so sedeli gg. duhovniki pri dobrem kosilu in sladkem vinu malo predolgo; niti vedeli niso, da so prišli volkovi v ovčjih kožuhih, kakor je kričal g. župnik, menda iz Pameč, med njihove ovce — in to še na veliki cerkveni slavnosti! Ali ni očitno, da „liberalci“ izrabljajo vero v politične namene? Kratko malo: po končanem našem shodu se je privailo od cerkve pet „gospodov“, velikih in malih, suhih in tolstih, pod vaško lipo in so začeli takoj kraval. „Liberalci“ jim seveda niso ostali odgovora dolžni — in gospodje so nazadnje uvideli, da je najbolje, ako jo odkurijo. In odvalili so se proti cerkvi nazaj — kjer se je na to vršil „kmečki“ shod. Udeležilo se ga je samo 8 „gospodov“ in nič kmetov.

Shoda v Šmartnem ob Paki se je udeležilo vsega skupaj do 80 ljudi. Do polovice je bilo klerikalcev, ki so prišli „korporativno“ pod vodstvom organista Klanjšeka in župana Pirtoška, pravnega praktikanta Rakuna in drugih političnih kapacitet, 16 jih je primarširalo naravnost iz kaplanije, kjer so menda dobili ponk in žegen, saj si je organist prinesel s seboj tudi krščansko-socialni koledar v katerega je včasih pokukal. Shod je vodil dež. posl. dr. Kukovec, ki je tudi spregovoril o pomeau in važnosti volitev. Za njim je govoril kandidat Kac, ki se je predstavil volilcem kot neodvisni kmečki kandidat. Urednik Spindler je v živih barvah slikal politično „delo“ dr. Verstovška, kar je navzoče zvezarje očitno jako zbudilo, ker so bili čisto iz sebe in so si v raznih medklicah dajali duška. Dala se jim je tudi beseda in je njihov govornik organist Klanjšek skušal „pobiti“ izvajanja Spindlerjeva, češ da so bila osebna proti Verstovšku. Dokazalo se mu je, da so setikala samo političnega prepričanja in „delovanja“ Verstovškovega. Zanimive so bile tudi njegove besede, da je on za svojo osebo za odpravo bernje, da se pa mora lotiti stranki, ki zastopa v tem oziru drugo stališče. Veliko smeha je vzbudil Klanjšek tudi z lajavo, da so dalmatinski duhovniški poslanci — liberalci, in da bi on bil proti vsakemu župniku, škofu in celo papežu, če bi bil kateri — liberalec (!!!) Govorili so še potem Vrečko, Verdnik — Kralj in dr. Kukovec, dalje pa župan Pirtošek o uradniških plačah. Škoda, da se ni spomnil tega, koliko bo stal Verstovšek kot poslanec. Shod je bil veleživahen in smo le hvaležni klerikalcem, da so prišli, ker se je marsikomu — zjasnilo. Še več takoraznih nastopov, gospodje, in naša stvar bo krepko napredovala tudi v Šmartnem!

Shod v Pesjem se je vršil ob prav lepi udeležbi kmetov in delavskih volilcev. Otvoril ga je dr. Kalan, ki je izvajal, da ima splošna in enaka volilna pravica za za katero so se ravno takozvani nižji sloji morali tako dolgo boriti, le tedaj pomen, ako smo vsak voliti po svojem prepričanju in po svoji lastni volji, ne pa po tuji komandi. V tem znamenitju, z geslom kmetijske samopomoči in samoodločitve je stopila Narodna stranka v volilni boj. Govoril je nadalje o kmetijskih in delavskih potrebah ter primerjal obe kandidaturi. Za njim je govoril g. Anton Kunej, ki je zlasti povdarjal, kako važno bodi za volilce dobro in vestno zastopstvo z ozirom na davčne in druge zakonske predloge, ki pridejo v kratkem v Državnem zboru na razpravo. Zbrani volilci so se vsi enoglasno navdušeno izrekli za Ivana Kaca, na kar je dr. Kalan shod zaključil. Pri nas gremo 4. tm. vsi za Kaca, kateremu je že danes zasigurana tu velikanška večina nad Verstovškom.

Slovenski poslanci na Dunaju v boju za naše vseučiliške zahteve.

Po Bienerthovem odklonljivem odgovoru na slovenske vseučiliške želje ni bilo ničesar drugega pričakovati, ko zagroženo jugoslovansko obstrukcijo. Ta se je v torek z dolgim govorom poslanca Gostinčarja tudi točno pričela. Jugoslovani imajo sedaj v proračunskem odseku — kjer je 26 vladnih in 25 opozicijskih glasov — 5 mandatov in sicer so odsekovi člani dr. Ploj, dr. Tresič-Pavičič, dr. Korošec, Gostinčar in Demšar; izmed Čehov jim bodo pomagali obstruirati Stanjek, Choc in prof. Hráský; obstruiral bo tudi Malik — iz sovrastva do Italijanov proti italj. pravni fakulteti na Dunaju. V torek je bila odsekova seja od 9. ure

zjutraj do 10. zvečer; ob 2. in 5. je bil dovoljen govorniku Gostinčarju, ki je izpolnil ves čas seje s svojim govorom, odmor za pol, ozir. četrť ure. „Deutschnation. Korresp.“ priznava že sedaj, da bi ne bilo mogoče v kratkem času premagati obstrukcije v odseku; potem pa bi se še le začel boj v plenumu. Gostinčar je že stavil 150 spreminjevalnih predlogov samo k točki o sedežu italj. pravne fakultete; predlagal je za to vse čisto italj. občine v Avstriji. Zmaga nad obstrukcijo pa ni le zelo težka iz tehničnih ozirov temveč tudi zaradi tega, ker med Nemci samimi ni preveč navdušenja za laško fakulteto na Dunaju, socijalisti so odkrito proti njej, Lahi pa tudi, ker hočejo imeti fakulteto v Trstu. Boj za italjansko pravno fakulteto se bje le še na željo Aehrenthalovo iz ozirov na zunanje polit. zveze. Bienerth ima proračun, davkov itak ne dobi — čemu bi se torej razburjal? Ako do nedelje Slovenci ne popuste, potem bo zasedanje odgođeno ali zaključeno. Modus še ni določen.

Kaj potem? Vlada nemška trobila že govore o § 14. Pravijo, da se glede italj. pravne fakultete itak gre le za oživljenje nečesa, kar že obstoji: pomagajmo si torej naredbenim potem in v jesen se bo že našla večina, ki to odobri. Kaj bi govorili o smislu Nemcev za parlament in nstavo! Policijstvo in nasilnost ste dve temeljni potezi nemškega značaja. A tudi dokaz z reaktiviranjem nečesa obstoječega ne drži popolnoma. **Slovenci smo tudi že imeli pravno akademijo v Ljubljani in slov. pravno stolico ua vseučilišču v Gradcu.** Zakaj bi mi ne dobili povrnjenega svojega posestnega stanja? Enake pravice imajo Čehi na Moravi in Malorusi v Lvovu. Sicer pa naj le poseže Bienerth po § 14! Garantiramo mu, da so potem dnevi njegovega ministerstva koenečno šteti!

Ker se je torkova seja prorač. odseka ob 10. uri zvečer kompromisnim potem zaključila in je končal Gostinčar svoj govor, pride danes do besede grof Stürgkh, naučni minister.

Štajerske novice.

v Štajerska in Ciril Metodova slavnost v Ljubljani. Kakor se nam je opetovano pisalo iz Ljubljane, se tam dela in pripravlja za jubilejno CM skupščino in veselico noč in dan. Tudi podr. na Kranjskem in Primorskem delajo neumorno. Tržačanke in Goričanke pripeljejo za svoje šotore različnovrstna vina in vsa jedila, novomeška podružnica oskrbi svoj šotor z vinom katero so nabrale dame same doma. Kamniška podružnica stori isto z jestvinami. Tudi naša narodna Štajerska ne bode zaostala in bo podarila jedil, vina ali denarja, v kolikor ji bode mogoče. — Mi imamo tudi naš štajerski paviljon. Da, paviljon imamo — toda drugo? Rodoljubi in prijatelji naše ljube družbe — petindvajsetletnico praznuje družba samo enkrat, — torej ji samo enkrat treba v to svrho nekaj podariti. Kdor se dosedaj petindvajsetletnice še ni spomnil, spomni naj se sedaj. Vsa darila naj se blagovolijo poslati takoj na naslov gospe notarja Hudovernika, Eriavčeva cesta v Ljubljani. — Omenjena gospa se blagodušno trudi za lepo opremljenje štajerskih paviljonov z vsemi potrebščinami.

Štaj. namestniku grofu Claryju se je po poročilih jutranjih graških listov zdravje vtoliko zboljšalo, da že lahko vstaja in hodi na sprehod na vrt. Želimo mu tudi mi, da se prav kmalu ozdravi.

K volitvam v celjski okoliški občini. »Vahtarica« govori v zadnji številki o »slovensko-liberalni klikli v občinskem odboru Celjske okolice in z njo vred skuša tudi »Straža« nekako dokazati svetu, da ima odločilno besedo v okolici narodna stranka. Res je pa, da ima narodna stranka v obč. odboru Celjske okolice komaj enega svojega moža, večino in vlado pa imajo klerikalci ozir. konzervativci. — »Vahtarica« naznanja, da se vrši te dni (!) »pri zamorcu« splošno pristopen nemškutarski volilni shod za občinske volitve v okolici. Prijatelji, zakaj pa ne poveš te natančnega datuma? Ali se bojite, da bi se mi prepričali, ali je ta shod volilcev splošno pristopen ali ne in ali bo na njem več meščanov ko okoličanov? — »Marb. Zeit.« ni tako prepričana o »zmagi« Nemcev in renegatov pri obč. volitvah v celjski okolici ko »Vahtarica«. Ponatisnila je sicer »vahtaričino« zmagoslavno notico o reklamacijah, a je pristavila: »No, upajmo, da zmagamo!« Upanje je tudi tega reči!

v **Sporoču** se nam, da prinese na jubilejno slavnost družbe sv. Cirila in Metoda mala „Stanka“ iz Mozirja pozdrave mozirske mladine. Vrla mlada rodoljubkinja je voditeljica mladine v Mozirji.

Izlet na Mrzlico, ki so ga priredili v sredo, dne 29. junija Zalčani, je vsled krasnega vremena jako lepo izpadel. Udeležba je bila pičla. Razgled je bil naravnost krasen. Nekateri pravijo, da je izlet na Mrzlico nehvaležen, pa to menda sami sebi ne verujejo. Hausenbichlerjeva kočja je letos na novo opremljena ter se je že postavil v njej nov štedilnik, ki omogočuje kuhanje brez vsake nevarnosti. Apelira se na obiskovalce te kočje, da se spominjajo, da je njih častna dolžnost plačevati prispevke, ker drugače ne smejo in ne morejo zahtevati, da kočja v dobrem stanju najdejo. Nekateri mislijo, da so v kočji neomejeni gospodarji ter pustijo v nji kolikor mogoče nesnage, a poleg tega tudi nič ne plačajo ter se jako oholo vedejo napram izposojevalcem ključev. Sram jih bodi! Upajmo, da se poboljšajo. V nedeljo, dne 10. t. m. se vrši velik izlet na Mrzlico. Agitirajte za ta izlet. Udeležba mora biti sijajna. Podrobnosti še objavimo.

Imenovanja. Finančni minister je imenoval koncipijenta pri finančni prokuraturi v Gradcu dr. Fr. Žužka za koncipista. — Imenovana sta za poštna asistenta praktikanta gg. Karl Valjavec in Henrik Šiško. — Za poštneega praktikanta v Gradcu je imenovan absol. višjegimnazijec Ivan Zahradnik.

Konstituiranje ormoškega okr. zastopa. Za načelnika je izvoljen g. dr. Žižek, zdravnik v Ormožu, za namestnika g. Iv. Kočever, velepos. in vinski trgovec v Središču, za odbornike pa sledeči gg. in sicer iz skupine veleposestva Leopold Petovar, velepos. v Ivanjkovcih, industrije Jakob Zadravec, pos. parnega mline v Središču, kmečkih občin Florjan Kuharič, pos. v Šardinji, mest ter trgov Jakob Klemenčič, veleposestnik v Središču, iz plenuma pa Ivan Škerlec, c. kr. poštar pri Sv. Tomažu in Iv. Horvat, velepos. v Cvetkovcih.

Strelna je udarila v kozolec pos. Gunčerja v Slov. Bistrici. Vojaki in požarniki so ogenj hitro omejili. Pogorelo je mnogo sena.

v **V. Poročilo Južnoštajerskega hmeljarskega društva v Žalcu** z dne 28. apr. t. l. o rasti hmelja v Savinjski dolini. Od našega zadnjega poročila se je razvijala hmelj. rastlina pravilno dalje; posamezni hmeljniki so po toči trpeli, velika večina pa je bujne rasti. Rani hmelj že cveti. Zopet se je nekaj hmelja predprodalo; v celem je morda 1000 starih stotov predprodanega hmelja in sicer po 130—150 K. **Društveno vodstvo.**

v **„Bralno društvo Naprej“** pri Sv. Barbari v Haložah je imelo dne 26. tm. svojo redno sejo, pri kateri se je govorilo o izidu tombole, ki se je vršila 12. tm. pri g. Čehu. Našlo se je, da je bil uspeh zelo povoljen. Temu pa se je zahvaliti v prvi vrsti vsem darovalcem dobitkov, posebno Ptujčanom, in gostom iz drugih krajev. Ako nam bodo darovalci in gostje tudi v drugič tako naklonjeni, bodo dobili naši ubogi učenci za kuhinjo gotovo čez 100 K.

v **„Ko mene več ne bo“**. Vrli narodnjak g. Lavoslav Bučar, župan v Kostanjevici se je zavaroval pri „Prvi Češki“ v Trstu za svoto 500 K v korist družbi sv. Cirila in Metoda. — Vse priznanje vrlemu možu, obenem pa ne smemo pozabiti rodoljubnega delovanja omenjene zavarovalnice. Srčna hvala gospodu zavarovancu!

v **Imenovanja pri Južni železnici.** V višji plačilni razred prideta pristava Ferd. Soršak in Štefan Beloglavec v Mariboru. Za proviz. asistenta je imenovan Franc Hruban, aspirant na Pragerskem. Za revidente so imenovani Konrad Terček, pristav v Poljčanah, Ignac Prelog, pristav v Breznem in Jakob Prek, pristav v Vuzenici. — Definitivno sta nastavljena Jože Černe, asistent v Sp. Dravogradu in Leopold Kučera, asistent v Pesnici. Za provizor. asistenta je imenovan Mirko Rajh, aspirant v Mariboru.

v **Od Sv. Štefana poleg Šmarja.** Umrl je dne 25. junija tukajšnji trgovec in gostilničar, Jakob Planinšek, star 38 let. Bil je tih in značajan Slovenec, ki pa se ni udeleževal političnega gibanja. Zapušča mlado vdovo s tremi nedoraslimi otroci. Pogreb se je vršil v ponedeljek 27. junija. Vkljub slabemu vremenu se ga je udeležilo mnogo ljudi, tudi obč. svetovalci in odborniki. Domači g. župnik mu je govoril po cerkvenih obredih ginljivo slovo.

v **Ulom.** Minulo nedeljo ponoči je neznan izumovč vlomil v hišo pos. Rojka v Pobrežu pri Mariboru in odnesel 700 kron denarja ter gospodarjevo zlato uro.

v **Razpisano** je mesto def. učiteljice na 5 raz., v 3. plač. razredu uvrščeni šoli pri Sv. Tomažu bl. Ormoža. Stanovanje prosto. Prošnje do 31. julija na krajni šolski svet.

Umrl je v Ptujju načelnik obrtnega društva, mizar Karl Kratzer, star 51 let. Bil je svoj čas tudi ptujski obč. odbornik.

Druge slov. dežele.

V Gorici so pri nadomestni državnoborski volitvi slovenski klerikalci volili laškoliberalnega kandidata Usaja. V komisijah je na vseh treh krajih sedel poleg laških liberalcev po eden slovenski klerikalec.

Na gimnaziji v Gorici je bilo v pravkar zaključenem šolskem letu 623 učencev, od teh 302 Slovenca, 263 Lahov, 50 Nemcev. In zavod je — nemški. Ker gre dozdajni ravnatelj Simzig v pokoj, vodi zavod začasno prof. Žnideršič.

Po svetu.

v Reformo vojaškega kazenskega reda. Iz Budimpešte poroča „Sonn u. Montagszeitung“, da se je cesar nasproti neki visoki vojaški osebi izrazil: Slučaj Hofrichter je izkazal nujno potrebo reforme vojaškega kazenskega reda, in jaz bom z vso energijo delal za reformo.

Smrt v Gorah. Iz La Grave (okraj Hantes Alpes na Francoskem) poročajo, da je neki nemški profesor s 15-letnim sinom nekega vodnika lezli na snežnik Lamega in da sta oba padla 300 m globoko s skalovja. Bila sta takoj mrtva.

Portugalska bojna ladja „Liberal“ se je pri Loandi v Afriki potopila, ker je zadobila ob neki čeri veliko vrzel v strani. Moštvo se je rešilo.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

BOJ V PRORAČUNSKEM ODSEKU.

Dunaj, 30. junija: Danes zjutraj je začel proračunski odsek z nadaljevanjem debate o italj. pravni fakulteti. Slovenski obstrukcionisti so dobili pomoč tudi z vsenemškim posl. Malikom, kateri namerava danes imeti obstrukcijski govor proti proviz. italjan. pravni fakulteti na Dunaju. Seja bo trajala pozno v noč. Vlada še vedno upa na zmago nad slovensko obstrukcijo.

Dunaj, 30. junija: Vlada upa (!), da se ji posreči navzlic porazu v torkovi seji pododbora v finančnem odseku spraviti vsaj del svojih davčnih predlogov pod streho. (V torkovi seji omenj. pododbor je bil z 11 proti 10 glasom sprejet socij. predlog, da se debata o vladnih davčnih predlogih odgodi. Z opozicijo je glasoval tudi Poljak Kolišer — baje ne z dovoljenjem Poljskega kola. Op. uređn.)

Dunaj, 30. junija. Na dnevnem redu današnje seje proračunskega odseka je italj. pravna fakulteta. V začetku seje sta izzvala posl. dr. Korošec in Gostinčar poldrugourn formalno debato o zapisniku zadnje seje. Pri tem je došlo do dolgega silnega kriča in razburjenih debat. Besedo ima naučni minister grof Stürgkh.

INSTALACIJA NOVEGA DJAKOVSKEGA ŠKOFA.

Djakovar, 30. junija: Včeraj je bil tu instaliran novi škof dr. Iv. Krapac.

ČEŠKI SOCIJALISTI PROTI NEMŠKIM.

Praga, 30. junija: Spor med češkimi in nemškimi socijalisti neprestano raste in dobiva čimdalje ostrejša oblika. Moravski češki socijalisti so priobčili razglas, v katerem pozivajo češke socijaliste v držav. zboru, naj izjavi iz glasovanja nemških socijalistov proti podporam za šole društva »Komenskega« primerne konsekvence. Češk. delavstvo na Dunaju in po severnem Češkem se poziva, naj pri prihodnjih volitvah postavi povsod lastne kandidate in ne podpira mandatne politike nemških socijanih demokratov.

VOLITEV PREDSEDSTVA V OGERSKI DRŽAVNI ZBORNICI.

Budimpešta, 30. junija: Starostni predsednik Neusziedler je otvoril sejo ob tričetrt 11. ri. Po poročilu o verifikaciji volitev se je vršila volitev predsednika, ki se je vršila poimensko z volilnimi listki. Ob tričetrt 12. uri je naznanil starostni predsednik, da je bilo oddanih 394 glasovnic; Albert Perczeviczy je dobil 211 glasov in je torej izvoljen za predsednika. Nato se je vršila volitev podpredsednikov.

GROZEČA ŽELEZNIŠKA STAVKA NA FRANCOSKEM.

Pariz, 30. junija: Več tisoč železničarjev je imelo skupščino na delovni borzi. Došlo je do izvanredno živahne debate in se je sklenilo proglasiti splošno stavko francoskih železničarjev, ako bi se jim ne splošile njihove zahteve.

POLITIČNE NOVICE IZ TURČIJE.

Carigrad, 30. junija: Veliki vezir namerava prirediti večjo potovanje po Evropi, da stopi z vodilnimi politiki in državniki v dotiko glede krečanskega vprašanja.

Carigrad, 30. junija: Vojaške operacije v gornjo Albanijo, osobito v lumske okolice se nadaljujejo. Vstaški vodja Mussa iz Rakacev je obsojen k smrti.

Stanovanje

s 3 velikimi sobami, kuhinjo in drugimi pripadajočimi prostori ter lepim hodnikom na dvorišče se odda s 1. novembrom 1910. Vpraša se: Dolgopolje št. 1., v pritličju na desno. 383 1

Dijak

iz boljše rodbine se vzame s prihodnjim šolskim letom v popolno oskrbo.

„Vila Kairo“, Miklavžki hrib štev. 6 poleg Celja. 382 2-2

Stanovanje

z 2 sobama, kuhinjo in drugimi pripadajočimi prostori se odda s 1. septembrom 1910. Vpraša se: Dolgopolje št. 1., v pritličju na desno. 384 1

Spretnega

381 3-2

mlinarskega pomočnika

sprejme takoj Anton Polanc, valjni mlin v Radečah pri Zidanem mostu. — Vstop takoj, plača po dogovoru.

Slikar in pleskar

prevzame vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor slikanje sob, cerkev, črkoslikarstvo na steklo, les itd. — Priporoča se za mnogobrojna naročila. Svoji k svojim! Svoji k svojim!

Viktor Bevc, Celje

Pisalni stroj z vidno pisavo:
L. C. SMITH & BROS

ima: tečaj na kroglah pri vozu, tečaj na kroglah pri izseku, tečaj na kroglah pri tipkinem dvigalu. 266 — 17

Noben drug pisalni stroj nima teh eminentnih prednosti. Ta stroj je vspeh 20 letnih izkušenj v izdelovanju samopisnic. V najkrajšem času se je prodalo 100.000 teh strojev v popolno zadovoljnost odjemalcev, ki stavijo pri nakupu velike zahteve. Ako se mudite v Celju, ne zamudite prilike si ogledati ta najpopolnejši pisalni stroj.

Zahtevajte brezplačno razkazovanje stroja! — Zahtevajte prospekt!

10 letno funkcijsko jamstvo!

Predno si nabavite kak pisalni stroj, zahtevajte prospekt, brezplačno in brezobvezno razkazovanje stroja pri

Zvezni trgovini
V Celju.

R. DIEHL, žganjarna, Celje

priporoča svojo veliko zalogo doma žgane slivovke, tropinovca, brinovca, vinskega žganja i. domačega konjaka.

Edino narodno kamnoseško podjetje v Celju.

Prva južnoštajerska kamnoseška

industrijska družba.

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska družba Celje“.

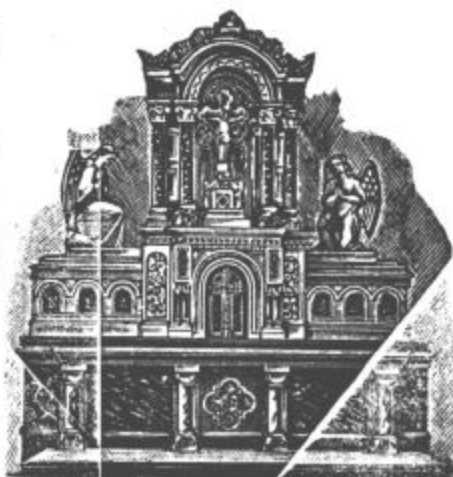
66

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnimi obratom. ...

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnice, fasade, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa. ...

Specijalna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnic in krstnic kamnov itd. ...

Brušenje, poliranje in struganje kamena s stroji.

Mnogostevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sijentov po raznovrstnih nariših in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakev). ...

Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s samotnim ali cementnim tlakom. ...

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih vrst v vseh oblikah.

Popravljanje spomenikov, ude: ... laganje napisov v iste. ...